

Доц. др Катарина Закић*
Факултет за пословне студије
Мегатренд универзитета
Београд

Доц. др Оливера Милутиновић
Факултет за право, јавну управу и безбедност
Мегатренд универзитета
Београд

КУЛТУРНИ КОНФЛИКТИ У УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Сажетак: Глобализација као процес има више аспеката попут економској, политичкој, социјалној и културној. Сви ови аспекти на свој начин доприносе развоју новој модерној друштва, у коме има како позитивних, али исто тако и негативних процеса. Конфликти су свакако један од негативних процеса којима мора да се управља, како би се ниво сукоба држао на релативно стабилном нивоу. Културни конфликти нису изузетак у томе.

Поред дефинисања појма глобализације, културе и културних конфликта, у даљем тексту биће приказане и врсте културних конфликта, као и начини њиховог решавања.

Посебно место у овом раду посвећено је Конвенцији о заштити и унапређењу разноликости културних израза (*Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*), коју је дефинисао и коју промовише УНЕСКО. У питању је Конвенција коју је и наша држава потписала 2009. године и за коју је задужено Министарство културе. Једна од основних сврха ове Конвенције је и да се заштите националне културе, уз поштовање туђих култура, а уз помоћ која може се институционално смањити ниво културних конфликта.

Кључне речи: КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, КОНФЛИКТИ, РЕШЕЊА, УНЕСКО.

---

¹ Контакт: kzakic@megatrend.edu.rs

Увод

Глобализација се као термин почела интензивније користити у говорном језику релативно скоро, али историјски корени овог процеса сежу знатно даље у прошлост. Када се сумира историја глобализације, различити извори (аутори, претраживачи и интернет сајтови) наводе различите периоде у којима је започет процес глобализације. По једнима, историјски примери глобализације могу се идентификовати већ од XII века и Монголске империје (путеви свиле), или времена када је Колумбо спојио Стари и Нови свет, или још раније када су трговачки канали повезивали Европу, Азију и Африку.¹ Током тог периода, глобализација је означавала освајање нових светова и континената зарад просперитета колонизатора - освајача.

Други аутори сматрају да се о правој глобализацији може говорити тек од краја 70-тих година XX века, када долази до убрзаног промета капитала, робе и услуга, брзе размене информација и наглог развитка технологије².

Без обзира на то који временски период ћемо узети као зачетак процеса глобализације, суштина глобализације је била и остала у томе да се повежу удаљени простори, људи и капитал, како би се остварила што већа добит.

Постоје разне дефиниције процеса глобализације, отприлике онолико њих, колико постоји разних аутора који су писали на ову тему. Збигњев Бжежински (Zbigniew Brzezinski), који се сматра једним од идејних твораца концепта глобализације и који је вероватно један од најцитиранијих аутора на тему глобализације, у својој књизи *Амерички избор – глобална доминација или глобално водство*, наводи следећу дефиницију глобализације коју је дао Чарлс Доран (Charles Doran), а која каже да је глобализација “интеракција информатичке технологије и глобалне економије. Она се може индексирати по интензитету, опсегу, волумену и вриједности међународних трансакција у информатичким, финансијским, пословним, трговинским и управним сферама дијелом свијета. Оштар раст стопе оваквих трансакција унутар протеклог десетљећа, а тиме и њихове разине, најмерљивија је манифестација процеса глобализације”.³ Но, и сам Бжежински сматра да тај појам данас има и додатно политичко значење, кога у овој дефиницији нема.⁴

Јозеф Штиглиц (Joseph Stiglitz), прослављени Нобеловац, један од директора Светске банке и један од највећих критичара процеса глобализације каже: „Фундаментално то (глобализација-прим.прев.) је ближа сарадња земаља и људи у свету која се десила услед енормног смањења трошкова

¹ Riggs, F.W; Teune, H. и Milardović, A (2001): *Mali leksikon globalizacije*; Osijek-Zagreb-Split: Pan liber, str. 3.

² Op. cit, str. 3

³ Brzezinski, Z. (2004): *Američki izbor – globalna dominacija ili globalno vodstvo*; Podgorica: CID, str. 98

⁴ Op. cit. str. 98

транспорта и комуникација, и укидања вештачких баријера за проток роба, услуга, капитала, знања и (у мањој мери) људи преко граница једне земље”⁵

Мирослав Печујлић, наводи у свом раду *Глобализација – два лика свећа* да: „Савремени процес глобализације карактерише све њене суштствене димензије. Прво, она означава *објективне* планетарне процесе: а) технолошко еволуционисање и његов плод: компресија времена и простора, смањивање дистанце и времена потребног за све разгранатије комуникације. Када млазни авион путује брзином 100 пута већом од старих бродова на једра, што значи да су физичке дистанце сто пута мање, планета се 'сужава, смањује'. Друго, све је тешња повезаност и међузависност друштава, све је шири круг делатности које постају транснационалне, којима се не може управљати искључиво унутар појединачних држава. Особито економија, тај *крвоџок свећа*, сплет артерија и капилара, води све гушћој мрежи повезаности и међузависности. Све је изразитија надмоћ транснационалних економских сила: мобилног финансијског капитала и корпорација над локалним економијама и државама. Интернет – тај симбол информатичке револуције – на један притисак дугмета отвара трезоре духовног богатства света. У круг објективних токова улази и све већи утицај 'збивања са дистанце', утицаја догађаја у једном локалитету на живот индивидуа и заједница на другој страни планете. Најзад, глобализација означава распростирање истоветних форми (индустријализма, а потом постиндустријализма, тржишне економије и вишепартијског политичког система) на готово целокупни социјални простор света. Распростирање сличних форми настаје као плод 'лимитације' (дифузије), усвајања супериорнијих форми кроз процес модернизације, или пак доминације, насилног наметања”⁶

Ентони Гиденс (Anthony Giddens), социолог, је за процес глобализације написао следеће: „то је процес интезивирања светских социјалних односа које повезују удаљена места на такав начин да су локална дешавања обликована догађајима који се дешавају миљама далеко и обрнуто”.⁷

Хелд и Мекгру (Held, McGrew) су се у многобројним књигама бавили суштином глобализације, њеним облицима, шансама и опасностима. По њима: „Глобализација подразумева најмање два различита феномена: ланац политичких, економских и друштвених активности који постаје глобалан по обиму, и интезификацију нивоа интеракције и међуповезаности унутар и између држава и друштава. Мада глобалне везе нису нови феномен, оно што је ново у модерном глобалном систему је ширење глобализације кроз нове димензије (технолошка, организациона, административна, норматив-

⁵ Stiglitz, J. (2002): *Globalization and its Discontents*; Penguin Books, str. 9

⁶ www.bos.org.yu/cepit/idrustvo/pecujlic/globalizacija.PDF, посећено 2006.

⁷ Giddens, A. (1990): *The Consequences of Modernity*; Stanford: Stanford University Press, str. 64

на) и интензификација образаца међузависности усмераваних помоћу информативних технологија. Глобализација збија свет кроз згушњавање времена и простора”.⁸

Коју год да дефиницију одаберемо као валидну, уочавамо да су углавном сви аутори идентификовали различите аспекте глобализације, попут економског, политичког, социјалног и културног, а овоме последње наведеном биће дато највише простора у овом раду.

1. Културни аспект глобализације

Дух једног народа и сва сазнања које је тај народ сакупио за време свога постојања свакако су оличени у његовој култури. Као таква, култура је оно што сваком народу понаособ остаје за сва времена, било да су у питању добре или лоше тековине.

У Комуниколошком лексикону, аутора Мирка и Невене Милетић, под појмом културе је између осталог записано и следеће: „КУЛТУРА (lat. *cultura*: обрађивање, израда; од *cultus*: обрађен, засађен; од *colere* гајити, неговати), у најопштијем социоантрополошком смислу, свеукупност духовних и материјалних вредности које је човек створио, ствара, прилагодњавајући природу сопственим потребама у циљу одржавања, продужења и напретка врсте. Тако схваћена, култура је супротност природи, свему што је у универзуму постојало пре појаве човека као свесног бића и све што постоји а није у делатном досегу људи. У ужем социоантрополошком смислу, култура је свеукупност духовних вредности које је човек створио и ствара испољавањем његових генеричких својстава, свесности и друштвености, у оквиру митологије, религије, обичаја, традиције, морала, филозофије, науке, уметности, идеологије, политике и права”.⁹

„Култура је образац понашања који се преноси на чланове групе од стране претходне генерације те исте групе”, новоди социолог Стјуарт Хол (Stuart Hall).¹⁰

Антрополог Едвард Тајлор (Edward Tylor) наводи следеће: „Култура или цивилизација... је таква сложена целина која обухвата знање, веровање, уметност, право, морал, обичаје и све друге способности и навике које је човек стекао као члан друштва”.¹¹

⁸ Held, D. & McGrew, A. преузето: <http://www.polity.co.uk/global/globalization-oxford.asp> (посећено 09.06.2014.)

⁹ Милетић, М. и Милетић, Н. (2012): *Комуниколошки лексикон*; Београд: Мегатренд универзитет, стр.154-155.

¹⁰ El Kahal, S. (2001): *Business in Asia Pacific*; Oxford: Oxford University Press, p. 125.

¹¹ Мојић, Д. (2007): „Организације и национална култура”, *Социологија*, Вол. XLIX, Н°4, стр. 356.

Поред тога Хофштејд (Hofstede), идејни творац концепта културних вредности које се могу узорковати и мерити, каже да је „Култура стечено знање и искуство које људи користе у развоју свог друштвеног понашања” и поред тога да „је култура колективно програмирање ума које чланове једне групе разликује од других”.¹²

Милош Илић, социолог, сматра да је култура „скуп свих оних појава и творевина које је човек произвео својом материјалном и духовном активношћу, а чији се основни смисао састоји у томе да се олакша одржавање, продужење и напредак људског друштва”.¹³

На УНЕСКО конференцији посвећеној културној политици а одржаној 1982. године објављено је да: „култура даје човеку способност да размишља о себи. Кроз културу се човек изражава, постаје свестан себе, препознаје своје недостатке, испитује своја достигнућа, неуморно тражи нова значења и ствара дела којима превазилази своја ограничења.”¹⁴

Култура је оно што нас у великој мери чини онаквима какви јесмо, па је стога јасно зашто се и на овом пољу води дебата о штетности утицаја глобализације, мада јој се у доброј мери признају и нека позитивна дејства.

Они који заступају став да је утицај глобализације на културу *позитиван процес*, као аргументе користе следеће чињенице:

- ширење сазнања о другим културама помаже нам да се боље упознамо и са својом културом и боље схватимо специфичности и аутентичности како своје, тако и других култура;
- самим тим повећава се свесност за уважавање различитости;
- учењем о другим културама постајемо спремнији да прихватимо туђе мишљење, начин опхођења, преговарања итд.;
- гледамо филмове и позоришне представе, слушамо музику и читамо прозу и поезију коју у неким другим временима, не би ни имали прилике да видимо ни да сазнамо за њих;
- услед развоја технологије и транспортних средстава, спајају се људи (на пример уметници) којима би таква размена идеја и мишљења била скоро немогућа до пре неколико година, и томе слично.

¹² Hofstede G. (2011): *Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context*; The Berkley Electronic Press, preuzeto 20.05.2013

¹³ Ljubiša Mitrović, KULTURNA POLITIKA KAO FAKTOR RAZVOJA I EVROINTEGRACIONIH PROCESA NA BALKANU, http://www.komunikacija.org.rs/komunikacija/knjige/index_html/knjiga13/knjiga13_03.pdf, посећено 20.06.2014.

¹⁴ <http://www.zaprokul.org.rs/Media/Document/186b2cf15071490aaa01614f42b7d59b.pdf>, посећено 20.06.2014.

Анџи и *лобалисти* ће, као своје (против)аргументе, навести следеће:

- процес глобализације је такав да “гута” мале и нејаке културе, компаније, па чак и државе, па се поставља питање како у таквом окружењу остати посебан и себи доследан;
- американизација, као синоним за глобализацију, све чешће се употребљава као термин који означава ширење и пропагирање америчке културе и начина живота као јединог исправног уопште;
- они који желе да очувају националну културу бивају проглашени отпадницима и штетним члановима друштва;
- конфликти који произилазе из прихватања једног од ових супротстављених начина гледања на стање ствари, почињу да одређују сваког појединца и на тај начин доводе у питање слободу избора.

За разлику од економског и политичког аспекта глобализације, где су већ унапред познате законитости дешавања одређених појава, процеса, или начина доношења одлука, чини се да је културни аспект један од ретких аспеката глобализације, који може да се избори за релативну самосталност и опстане у мору притисака који му се намећу.

Вековима су људи истраживали културе других народа, учили њихове језике и обичаје, како би се што боље разумели и учили једни од других. Данас је култура постала не само средство комуницирања, већ и одличан начин да се добро заради и уновчи културна баштина одређене земље: почев од продаје улазница за музеје и друге објекте од историјске важности, куповине и продаје ствари са националним амблемима, грбовима и заставама, компакт-дискова са музиком и филмовима, књигама.

Искуство једне од најпопуларнијих и најпродаванијих књига на свету о Харију Потеру (Harry Potter) ауторке Џоане Ролинг (Joanne Rowling), нам говори о томе колико је култура, тј. њени одређени појавни облици, профитабилна и зашто су велике силе толико заинтересоване да се глобализација прошири и на ову област људске делатности.

Наиме, Џоана Ролинг је путем серијала књига о Харију Потеру успела да постане први писац милијардер, јер се њено богатство процењује на око 1 милијарду УС \$, што је чини првим писцем у светској историји који је успео да заради толико новца. Тиме је дошла до позиције 13 најбогатије жене у Великој Британији, а часопис Форбс ју је током 2006. године ставио и на листу 100 најутуцајнијих познатих личности на планети, на којој је заузимала 48 место. Наравно, та зарада није дошла само од продаје књига широм света, већ и од снимања филмова и продаје најразличитијих могућих ‘сувенира’ са ликом Харија Потера. Међутим, да ли би Џоана Ролинг била тако богата да не живи управо у времену глобализације и у данашњим

условима живота? Прво, услед јаке медијске кампање на свим сателитским програмима, у штампаним медијима и на интернету, нови наставци књига о Харију Потеру су дочекивани попут великих празника, а књига је штампана у изразитој тајности и са великим мерама обезбеђења – како се не би сазнала њена садржина. Слична ствар је и са филмовима, а зна се да највећа зарада долази од ауторских права на коришћење лика Харија Потера. Дакле, Хари Потер је симбол глобалне културе, препознатљив свуда у свету. Глобализација је омогућила аутору овог лика оно што рецимо није било могуће великанима енглеске књижевности из неких ранијих времена – Шекспиру или Дикенсу.

Музика је данас такође један од симбола глобализованог света. Профити које имају издавачке куће су такви, да су многе угледне компаније којима музичко издаваштво није било опредељење, почеле да се баве њиме - попут Сонија (Sony) или Врџин рекордса (Virgin records).

Хонорари које примају највеће звезде Холивуда достижу суме од 5 до 20 милиона УС \$ по једном филму. Ако су филмски студији спремни да толико новца плате само једном глумцу, не рачунајући остале трошкове, и да им се то још исплати, онда можемо говорити о стотинама милиона УС\$ зарађених на једном филму. Начин живота и систем вредности који се у тим филмовима пропагира, итекако на свесном или подсвесном нивоу обликују свест људи на читавој планети.

Такође, и култура хране се променила па данас поред опште прихваћених ланаца ресторана са фаст-фудом, скоро да не постоји град на свету који нема ресторане са италијанском, кинеском или индијском храном.

Дакле, навике људи се полако али сигурно мењају. Како време пролази и како се културе све више прожимају и мењају, долази до истих процеса као и у случају политичког аспекта глобализације, а то су унификација (тј. глобализација) са једне стране и све већи национализам са друге стране (у смислу намерног и свесног истицања вредности културе само једне – своје нације). Који ће од ова два супротстављена процеса преовладати, најбоље ће показати време.

2. Интеркултурни процеси као потреба и неминовност

Интеркултура је укрштање и мешање знања и искустава људи из различитих културних заједница широм света.¹⁵ Узимајући у обзир било коју од познатих дефиниција културе јасно се уочава да префикс 'интер' означава скуп различитих култура које се међусобно мешају и прожи-

¹⁵ Јовановић, М. (2004): *Интеркултурни менаџмент*; Београд: Мегатренд универзитет, стр. 5.

мају, стварајући на тај начин нове друштвене вредности, нове облике комуникација и нове системе вредности.

Настанак термина интеркултура је потребно везати управо за процес глобализације, јер се путем њега једино могу објаснити специфичности мешања и прожимања знања и искустава људи, који су карактеристични за процес глобализације. У литератури енглеског говорног подручја постоји једино несагласност око тога да ли треба користити префикс *крос* или *интер*, међутим пошто је у нашој литератури у већој мери прихваћен префикс *интер* и у оквиру овога рада ће бити коришћен исти.

Глобални симболи на неки начин омогућавају људима да се лакше споразумевају и да боље разумеју једни друге. Вероватно не постоји човек на овој планети који није чуо за Coca-Cola, Mc Donalds или Mercedes, и то су симболи који у свакој земљи исто значе. Глобалне комуникације олакшавају свакодневни живот, пружајући неку врсту комфорног начина живота, по умереним ценама. Тако на пример, интернет омогућава велики проток информација и у стању сте да сазнате ствари које иначе не бисте могли, да упознате људе и комуницирате са њима на свим крајевима планете, а мобилни телефон вам омогућава да будете доступни свима, чак и док путујете или рецимо скијате на некој планини. Кабловска телевизија преноси на стотине канала различитих земаља, па је тако феномен латиноамеричких сапуница захватио скоро све земље бившег комунистичког режима, CNN је постао најпознатија медијска кућа на свету, а млади широм планете слушају музику која се емитује на програму MTV.

Бројни су примери који указују на то да се путем глобализације могу десити процеси који воде ка новим, квалитетно другачијим, али ипак позитивним променама унутар појединих заједница. Тако је, на пример, појава Mc Donalds ресторана у Русији условила настанак домаћег ланца брзе хране под називом Рускоје Бистрос који продаје пирошке и који има већу продају него његов амерички ривал.¹⁶ С друге стране, Mc Donalds ресторанима се не може оспорити чињеница да су у многим земљама подigli свест народа о потреби чистоће и уредности просторија, уједначености квалитета хране, као и брзе услуге и љубазности особља које ради на таквим местима.

С обзиром на то да глобализација доводи неминовно и до интеркултурних сукоба, у јавности се јавља потреба за проучавањем и разумевањем како своје, тако и туђих култура. У данашњем свету, толеранција је изузетно потребна, можда више него икада. Земље у којима живи велики број нација, попут САД и ЕУ, су показале да је разумевање различитости кључ

¹⁶ Breidenbach, J. & Zukrigl, I. „The Dynamics of Cultural Globalization – The Myths of Cultural Globalization”, *Cultural Collaboratory*; стр. 2; [www. inst.at/studies/collab/breidenb.htm](http://www.inst.at/studies/collab/breidenb.htm)

успеха за модерну државу, односно заједницу. Да ли би Америка била иста онаква земља какву данас познајемо, да у њој не живи толики број припадника разних народа, раса и религија који се у великој мери разликују од доминантних англосаксонаца – попут Италијана, Јевреја, Хиспаноамериканаца, Афроамериканаца, Јапанаца и Кинеза? Сви ти народи заједно су створили државу која је данас једина глобална суперсила и показали да се и поред свих сукоба који неминовно постоје унутар такве мултинационалне државе, може постићи толеранција и прихватање других и другачијих. Историја сукоба међу различитим расама и нацијама у овој држави је прилично дуга и није само њена специфичност, већ је карактеристика мање више сваке модерне државе која постоји. Али, један од основних задатака сваке државе би морао да буде да створи такве правне оквире и норме, који ће олакшати процесе прилагођавања и укључивања грађана других националности од већинске у живот и рад те државе. Било би логично претпоставити да је то право омогућено свима кроз Уставе и законе различитих држава, али је нажалост ситуација у пракси често другачија. Стога се и јављају различити конфликти, који за последицу имају јачање расне и националне нетрпељивости. Вероватно у идеалном свету никада и нигде не би постојали ни сукоби ни ратови у којима би култура била један од разлога за размимоилажење и конфликт. У таквом свету не би било потребе ни да се пишу наредни редови овог рада, али с обзиром на реалну ситуацију у свету, овакви текстови ће у будућности нажалост бити све актуелнији.

3. Културни конфликти у условима глобализације

Реч конфликт има латинско порекло (*conflictus*) и означава сукоб, судар, борбу, свађу, спор. Једну од првих дефиниција је дао Болдинг (*Boulding*), амерички социолог и економиста - аутор *Ојшше теорије конфликта*, који наводи: „конфликт се може одредити као стање надметања у коме су стране свесне неспојивости потенцијала будућних позиција и у којем свака страна жели да заузме позицију која је неспојива са жељама друге стране”.¹⁷

Дојч у својој књизи *The Resolution of Conflict* из 1973. године, наводи да су конфликти: „некомпатибилна активност која спречава, опструира, меша се, повређује или на неки начин чини мање могућом или мање ефективном неку другу активност”.¹⁸

¹⁷ Boulding, K. (1965): *Conflict and Defence, A General Theory*; New York: Harper Torchbooks, p. 5

¹⁸ Fisher-Yoshida, B. (2005): „Reframing Conflict: Intercultural Conflict as Potential Transformation”, *Journal of Intercultural Communication*, No.8, p. 2

Када говоримо о томе како настају конфликти, која је њихова динамика и како их можемо решити, онда говоримо о самим фазама конфликта. Према Гинтеру Гугелу (Günther Gugel)¹⁹, имамо три основне фазе развика конфликта: прва је почетна фаза, потом следи фаза ескалације, и на крају фаза разрешења.

У првој фази постоје латентни или манифестни конфликти, који по њему, не морају имати сами по себи негативно дејство, и ово је такозвана превентивна фаза. Током те фазе наведени аутор сматра да је потребно јасно сагледавати ствари и разговарати са људима, да би се препознали први знакови стварања сукоба. Да би се конфликти већ у овој фази зауставили, неопходно је да се ојача осећај самопоуздања код људи, да се договоре правила понашања, као и да се оспособе да се носе са тешкоћама које их чекају у свакодневном животу.

Друга фаза је фаза ескалације сукоба, током које нам на располагању стоје различите технике смиривања сукоба попут разговора, преговора, медијације па чак и вођења судских поступака уколико је то неопходно.

Трећа фаза служи решавању конфликта и тада се настоји да се пронађе неки компромис, нешто што ће омогућити презилажење конфликта.

Поједини аутори су покушавали да разврстају културне конфликте – попут Дејвида Роткопа (David Rothkop), који у свом чланку објављеном 1997. године у часопису *Foreign Policy*, каже да постоје три категорије таквих конфликта: религиозни, етнички и конфликти међу сличним културама (који се односе на културе које су током историје биле врло сличне, али између њих и даље постоје значајне разлике које им служе као оправдање за постојање сукоба).²⁰ *Конфликти настали на бази сукоба религија* се јављају између хришћана и муслимана, хришћана и јевреја, хиндуса и муслимана, протестаната и католика и тако даље. *Културни конфликти услед етничких разлика* су конфликти између Кинеза и Вијетнамаца, Кинеза и Јапанаца, Словена и Турака, Турака и Грка... *Конфликти међу 'културним рођацима'* због територија или ресурса су постојали између Британаца и Француза, Француза и Немаца, Либије и Египта и многих других.²¹

Према овом аутору такође би се могла увести још једна категорија конфликта која би се назвала *квази културним* конфликтима. Овакав вид конфликта је последица идеологије, и нема у себи традиционалну позадину, јер не потпада у стандардне дефиниције културе, али има све особине културних конфликта. Као пример за овакав тип конфликта

¹⁹ Према Gugel, G. Institut za pedagogiju mira Tübingen, www.dadalos.org

²⁰ Rothkop, D. (1997): „In Praise of Cultural Imperialism? Effects of Globalization on Culture”, *Foreign Policy*, www.globalpolicy.org

²¹ Ibidem.

можемо узети Хладни рат, у коме се водила борба између „безбожних комуниста” и „корумпираних капиталиста”.²²

Конфликти у области културе се не могу на брз и једноставан начин решити, и услед тога су научници покушали да дају своје виђење будућности различитих култура у процесу глобализације.

Постоје два могућа сценарија по којима би се могао одвијати процес културне глобализације. Према првом сценарију, доћи ће до културне хомогенизације, а према другом до културне фрагментације и интеркултурних конфликта.²³ При томе, уколико дође до културне хомогенизације, друштва која се разликују ће бити „прегажена” од стране глобално доступних производа, медија, идеја и институција. Други сценарио је већ ступио на сцену у виду ратних сукоба на просторима бивше Југославије и то је управо део сукоба цивилизација о којима говори Хантингтон.²⁴ Наравно, реч је о крајњим екстремима и не можемо узети у обзир само та два исхода, јер се на једном простору могу десити у исто време обе ове ситуације.

Поставља се питање да ли је стварно могуће достићи потпуну културну хегемонију и створити глобалну културу? Већи број аутора је мишљења да у свету постоји превелики број култура и да, сходно томе, не постоји опасност потпуног уједначавања култура и различитих начина размишљања. Примери Сједињених Америчких Држава, Европске Уније или Индије нам говоре у прилог тези да се културе унутар тих држава међусобно прожимају и донекле мењају, али и даље задржавају своје особености. На тај начин оне стварају „надкултуру”, која је својеврсна мешавина свих култура, а поседује елементе који је разликују од свих њих понаособ.

То никако не мења чињеницу да Америка и даље остаје „глобална културна заводница”, како је Бжежински назива у књизи *Амерички избор – глобална доминација или глобално вођство*, која уз помоћ капитала и даље има предност у ширењу својих начела и начина живота. Томе рецимо иде у прилог и чињеница да у укупном светском приходу филмске индустрије, амерички филмови учествују са 80% и чине између 30-40% филмова дистрибуираних у појединим земљама. Такође, у анкети коју је спровео „Business Week” у јесен 2002. године, тражено је од испитаника да препознају различите робне марке. Осам од десет најпрепознатљивијих је било из Америке.²⁵

²² Ibidem.

²³ Breidenbach, J. & Zukrigl, I. „The Dynamics of Cultural Globalization – The Myths of Cultural Globalization”, *Cultural Collaboratory*; [www. inst.at/studies/collab/breidenb. htm](http://www.inst.at/studies/collab/breidenb.htm)

²⁴ Ibidem.

²⁵ Brzezinski, Z. (2004): *Američki izbor – globalna dominacija ili globalno vodstvo*; Podgorica: CID, str. 124-125.

Међутим, Бжежински у поменутој књизи износи и једно занимљиво становиште да упркос таквој доминацији у области културе, америчка култура у светској јавности није непопуларна, чак можемо рећи да је омиљена, поготову међу млађим светом. За разлику од културе, америчка спољна политика изазива контроверзе и противљење широм света.

3.1. Начини превазилажења културних конфликта

Без обзира на то да ли говоримо о политичким, социјалним или културним конфликтима, постоје општа места у вези са начинима решавања конфликта који су се кроз историју људске цивилизације показали као успешни. Реч је, наиме, о преговарању, толеранцији, разумевању проблема друге стране – тј. емпатији, спремности на разговор и дијалог. Када у датој ситуацији ништа од свега наведеног не помогне, обично дође до наглог заостравања сукоба и погубних последица.

Начини за превазилажење културних конфликта су мање-више исти као и начини за превазилажење било којих других облика конфликта, па ће овом приликом бити издвојени само неки од могућих начина.

Један од начина за превазилажење културних конфликта, јесте и посматрање конфликта кроз призму „немог језика култура” како га је назвао чувени социолог Едвард Т. Хол (Edward T. Hall) у својим књигама *The Silent Language* (1959.) и *Beyond Culture* (1976.). Том приликом он је идентификовао два типа култура: културе високог и културе ниског контекста. Оне се разликују по начину комуницирања и схватања контекста, времена и простора.²⁶

Културе високог контекста више значаја придају невербалној комуникацији, гестовима и покретима тела, а потребан је дужи временски период да се успоставе пријатељске релације између припадника ових и култура другачијег контекста.

Културе ниског контекста инсистирају на вербалној комуникацији, без обзира да ли је она у писаном или усменом облику. Нема у комуникацији пренесеног значења, већ оно што је речено се стварно и мисли.

Различите културе посматрају време на другачији начин. Монохроматске културе су такве у којима раде једну по једну ствар, на састанцима се разговара о поједном питању или једној ситуацији, и унапред се зна редослед ствари. Полихроматске културе на флексибилнији начин посматрају време, те раде више ствари истовремено, без неког нарочитог реда.

Такође, битна одредница која разликује културе је и различита употреба простора у процесу комуницирања. Постоје културе које веома цене отворене и велике просторе, и имају потребу да направе просторну

²⁶ Приказ ових култура је дат према Schermerhorn, J. (2008): *Management*; John Wileys and Sons, Inc, pp. 118-119.

дистанцу у односу на свог саговорника. Са друге стране, културе које имају недостатак простора, веома цене и најмањи простор, пажљиво га планирају и користе. У разговору са другима немају велику дистанцу.

С обзиром на то да се културе разликују у односу на ове битне елементе, вероватноћа да се створе конфликти је већа. Неће нам се свидети начин разговора, дискусије или постизања договора око битних ствари ако неможемо добро да искомуницирамо. Услед тога је битно да се унапред припремимо за различитости које постоје међе различитим нацијама и културама, како их не би погрешно схватили. Тиме се већ унапред може отклонити потенцијални извор сукоба. Толеранција према културним различитостима у значајној мери смањује тензије, и стога је константно учење неопходно. Уколико пак до конфликта дође, поново је конструктивни разговор уз уважавање културних специфичности (са или без посредника – медијатора), један од могућих начина решавања проблема.

Према Андреи Вилијамс (Andrea Williams) постоје три могућа начина решења културних конфликта²⁷: први начин је интересовање за културну димензију проблема, други је учење о другим културама, а трећи је модификовање организационе структуре унутар компаније у којој постоје културни конфликти. Према овој ауторки једна од најбитнијих ствари за превазилажење културних конфликта је да се упозна сопствена култура, да би се боље упознале и разумеле друге културе. Кроз отворени разговор, преговарање и учење о другим култура, могуће је решити културне конфликте.²⁸

3.2. УНЕСКО и конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза

Поред ових уобичајених начина решавања проблема у свакодневном животу, постоје и други, боље речено правни начини решавања проблема, односно ограничавања конфликта на једну одређену разумну меру. У ери глобализације посебно је наглашена потреба за решавањем ових проблема како сукоби не би достигли много веће размере него што су то тренутно. Међутим, и пре самог захуктавања процеса глобализације, осетила се потреба за стварањем одређене међународне институције која би се бавила како проблемима који се тичу како културе, тако и заштите основних људских права, њиховог наследства, здравља, образовања.

²⁷ Williams, A. (1994) „Resolving Conflict in a Multicultural Environment”, *MCS Conciliation Quarterly*, www.crinfo.org, посећено 2006.

²⁸ Више о томе видети у раду. Закић, К и Милутиновић, О. (2013): „Допринос интеркултурног менаџмента развијању толерантности у међународном пословању”, *Анали йословне економије*, Година V, свеска 2, Универзитет ПИМ, Бања Лука, стр. 174-175.

Услед тога је 1945. године формирана Организација за образовање, науку и културу Уједињених нација (UNESCO).²⁹ Она је до сада покушавала, у већој или мањој мери успешно, да путем разних конвенција и правних аката осигура светску културну баштину, али такође и људске ресурсе, од уништавања и омаловажавања, тј. штитила је право свих култура и народа да буду различити и особени. То наравно није био њен једини задатак, али је свакако један од најважнијих.

УНЕСКО је кроз различите фазе свога постојања, као непрофитна организација, покушавала да очува свој легитимитет а посебно интегритет, што јој сигурно није било лако поготово током периода Хладног рата. Наиме, 1984. године председник Роналд Реган доноси одлуку о иступању САД из УНЕСКО, иако је ова држава фактички била један од њених главних утемељивача, а њени нобеловци су учествовали у писању програма ове организације. Разлог за повлачење је била ескалација сукоба у Авганистану, и по мишљењу Регана прокомунистички став УНЕСКО у овој ратној ситуацији, те неблагонаклон однос УНЕСКО према Америци у овој ситуацији. Тиме је УНЕСКО остао ускраћен за значајну финансијску помоћ, али то није спречило ову организацију да истрајава у својим основним начелима и циљевима, а то је пре свега брига за добробит културног наслеђа човечанства. Америка се након 11.09.2001.године, ипак вратила у чланство ове институције, те је сада она њена равноправна чланица.

У новијој историји УНЕСКО—а посебно је значајан акт под називом *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions* (Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза), који сада покушава да регулише једно од спорних питања у области културних добара, а то је трговина истима.³⁰

Конвенција је настала као покушај да се заштите културна добра у условима трговине овим добрима какви владају у савременом свету, без обзира на то што се у актима Светске трговинске организације већ јављају неке одреднице у вези њихове трговине. Проблеми нагомилавања културних добара и откупљивања ауторских права од стране богатих појединаца и држава, убрзали су поступак за доношење оваквог документа. Конвенција је ступила на снагу октобра 2005. године и она је морала бити усвојена и имплементирана од стране 30 земаља пре него што се кренуло у њену комплетну примену.

До децембра 2006. већ је 30 земаља ратификовало ову конвенцију, тако да се са применом ове конвенције кренуло 18.03.2007. године.³¹ Ни сами промотери ове конвенције се нису надали оваквој брзини развоја догађаја, тако да је ова културна конвенција постала конвенција коју је у најкраћем

²⁹ www.unesco.org, посећено 20.05.2014.

³⁰ www.unesco.org, посећено 20.05.2014.

³¹ Исто.

могућем року потписао велики број земаља, према речима тадашњег директора УНЕСКО Коичиро Матсуре (Koïchiro Matsuura).³² Данас се на списку земаља које су ратификовале или приступиле или усвојиле конвенцију налази 133 земље и једна заједница (ЕУ).³³ ЕУ се од 18.12.2006. године³⁴ прикључила процесу усвајања ове конвенције. Она је једина економска и политичка регија која је потписала потврду о освајању конвенције, и тиме додатно дала тежину озбиљности схватања проблема културне различитости и прихватању исте.

Да би се стигло до нацрта ове конвенције било је неопходно да прође више од две године и да се одрже три састанка на међудржавним нивоима, како би се дошло до коначне верзије текста. Сама та чињеница довољно говори о томе колико је било тешко доћи до споразума и направити нацрт који би одговарао већини.

Међутим, воља са којом су многе државе приступиле ратификовању ове конвенције, сведочи о томе да је то можда један од последњих могућих правних и легитимних покушаја да се националне културе заштите од утицаја глобализације. Према подацима и истраживањима УНЕСКО дошло се до закључка да је преко 50% светских језика у опасности да нестане, а 90% њих не постоји уопште као језик на интернету.³⁵ Такође, према тим истим подацима испада да је пет земаља на неки начин „монополизовало” светску културну индустрију, па тако на пример у области филмске индустрије 88 земаља у свету никада није снимило ниједан свој домаћи филм.³⁶ Тиме, се додатно подстичу приче о постојању тријадизације, не само у економској, већ и у културној области. Такође, знајући стање економије САД у којој је филмска индустрија једна од ретких грана индустрије која доноси тако велики профит, није ни чудо што САД не желе да потпишу ову конвенцију, и сматрају њене принципе погрешнима.

*Основни концепти којим су се руководили ствараоци ове конвенције био је да се заштити суверенитет култура и у том смислу применени су следећи принципи: поштовање људских права; подједнако поштовање свих култура; интернационална солидарност и кооперација; комплементарност економских и културних аспеката развоја; значајан најредак; равноштежа, ошвореност и пропорционалност.*³⁷

И приликом усвајања ове Конвенције дошло је до поделе мишљења међу чланицама УНЕСКО. На једној страни се нашла већина земаља,

³² Исто.

³³ www.portal.unesco.org, посећено 22.05.2014.

³⁴ Исто.

³⁵ www.un.org, посећено 2006.

³⁶ Исто.

³⁷ Mattelart, A. (2005): „Manifold Ways That Societies Express Themselves”, *Le Monde Diplomatique*, www.globalpolicy.org, посећено 2006.

укључујући и ЕУ, а на другој су се нашле САД, Аустралија и Јапан.³⁸ Прва група земаља се залагала за такав вид законодавства у коме ће се културним добрима и услугама дати специјалан статус као „покретачима идентитета, вредности и мишљења”.³⁹ Противници ове конвенције, су као главни разлог за неизгласавање ових докумената наводили да се у овом случају законодавство уплиће више него што је потребно у реалан живот. Они су били мишљења да трговину културним добрима и услугама не треба ограничавати, већ њој треба омогућити да се одвија по принципима слободне трговине.

Сама декларација указује и на то да се у будућности она мора примењивати у складу са другим споразумима које су већ претходно потписале неке њене чланице, али се при томе мора узети у обзир и ова декларација.⁴⁰

Такође, чланице УНЕСКО су приликом писања ове конвенције имале у виду да нису све земље на истом степену развоја и у том смислу су направиле посебан програм за »земље у развоју«, и тај програм ће се финансирати како из јавних тако и из приватних фондова.

Међутим, главна мана ове конвенције је што не пружа одговоре на питања као што су: како ће се обезбедити њено примењивање и како ће бити кажњени они који не буду поштовали конвенцију.⁴¹ Поред ових питања, која су основна, јавља се још једно које на први поглед не мора да изгледа значајно, а у ствари је итекако битно. Ради се, наиме о томе да УНЕСКО није сматрао да је потребно регулисати област медија и комуникација. Тај проблем су оставили по страни, поменувши га само у неком ширем концепту, али га нису до краја одредили. Сваком ко се имало бави комуникацијама, биће наравно јасно да је важно питање остало нерешено.

Тиме је *Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза* мало изгубила на значају, јер су медији и средства комуникација данас главни пропагатори глобалне културе и политике. Такође, остављањем овако важног питања по страни, губи се на актуелности и правремености. Медијски рат више није само израз којим се означава сукоб између две конкурентске телевизијске станице, већ је израз глобалног значења по коме сада државе на светском нивоу доказују своју надмоћ путем медија.

Но, поједине државе попут Француске и Канаде су заузеле чврст став да се ова Конвенција мора применити и изгласати, како би се у одређеној

³⁸ Напомена: САД и Јапан нису касније ратификовале ову Конвенцију, а Аустралија је приступила процесу усвајања.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Ibidem.

мери заштитила културна оставштина свих земаља и нација. У том смислу је у Канади у децембру 2005. године одржан састанак на коме су учествовали министри за културу из 60 земаља, и на том састанку су се водиле расправе на тему предметне конвенције. Након тога, Канада је постала прва земља која је усвојила и ратификовала *Конвенцију о заштити и унапређењу разноликости културних израза*,

Наравно, учињен је велики корак у очувању културног суверенитета и интегритета свих народа на овој планети и са тог аспекта потребно је позитивно гледати на овај и сваки други сличан покушај. Тиме се указује на значај питања глобализације културе и нуде могућа решења тог проблема.

3.3. Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза у Републици Србији

Народна Република Србија је на време уочила значај и сврху ове Конвенције те је и Министарство културе наше државе одговорно за примену и поштовање ове Конвенције Уједињених Нација. У наредном делу овог рада дат је приказ начела Конвенције које је усвојила на Народна Скупштина Републике Србије.⁴²

Народна скупштина Републике Србије је на седници од 29. маја 2009. године усвојила Закон о потврђивању Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза. Конвенција Уједињених Нација усвојена је у Паризу 20. октобра 2005. године, и како се наводи у њеном другом члану – међу општим начелима „културна разноликост може бити заштићена и унапређена само уколико су загарантована људска права и основне слободе, као што су слобода изражавања, информисања и размене информација, као и могућност да појединци бирају одговарајуће културне изразе. Нико се не може позивати на одредбе ове Конвенције да би кршио или ограничавао људска права и основне слободе одређене у Универзалној декларацији о људским правима или загарантоване међународним правом”.

Остала начела Конвенције су следећа:

Начело суверенитета. У складу са Повељом Уједињених нација и принципима међународног права, државе имају суверено право да усвајају мере и политику за заштиту и унапређење разноликости културних израза на својој територији.

Начело једнаког достојанства и поштовања свих култура. Заштита и унапређење разноликости културних израза претпостављају признавање

⁴² Текст је презет са сајта: <http://www.academica.rs/academica/sr/2009-06-11/Zakon-o-Konvenciji-o-raznolikosti-kulturnih-izraza> (посећен 01.06.2014.)

једнаког достојанства и поштовања свих култура, укључујући и оне које припадају мањинама и аутохтоним народима.

Начело међународне солидарности и сарадње. Међународна сарадња и солидарност треба да буду усмерене на пружање могућности свим земљама, а посебно земљама у развоју, да стварају и јачају своја средства културног израза, укључујући ту и њихове културне индустрије, било да су у зачетку или су већ утемељене, на локалном, националном и међународном нивоу.

Начело комплементарности економских и културних аспеката развоја. Будући да је култура један од основних покретача развоја, културни аспекти развоја једнако су важни колико и економски, у којима појединци и народи имају основно право да учествују и уживају.

Начело одрживог развоја. Културна разноликост је велико богатство за појединце и друштва. Заштита, промоција и одржавање културне различитости суштински су услов одрживог развоја у корист садашњих и будућих генерација.

Начело равноправног приступа. Равномеран приступ богатом и разноликом низу културних израза из целог света и приступ култура средствима изражавања и дифузији, чине важне елементе у вредновању културне разноликости и подстицању на међусобно разумевање.

Начело отворености и равношце. Када државе усвајају мере да би помогле разноликост културних израза, треба да настоје да, на одговарајући начин, унапреде отвореност према другим културама света и да осигурају да ове мере буду усмерене на циљеве постављене овом Конвенцијом.

Усвајањем овог Закона, односно потврђивањем Конвенције Република Србија се обавезала да у доношењу законских аката и аката културне политике афирмише и поштује начела Конвенције односно да усваја и спроводи мере за заштиту и унапређење разноликости културних израза. За извршење овог Закона надлежно је Министарство културе.

Закључак

Савремено друштво је препуно изазова и турбуленција, које својим дејством доприносе стварању нових токова живота, намећући нова правила живота и рада. Иако је процес глобализације који везујемо за крај XX века, донео доста нових и добрих ствари, исто тако неке трајно негативне процесе је још више продубио.

Образлажући културни аспект глобализације, а првенствено пишући о културним конфликтима, уочава се да, иако је данас више него ика-

да глобално друштво на високом степену развоја посматрајући економију, политику и културу, оно није успело да се избори са конфликтима и да створи мирнодопско друштво.

Услед тога је неопходно стално подсећати људе, да иако смо различити на толико начина, те различитости можемо да превазиђемо, при чему су нека од могућих решења за превазилажење сукоба дата и у овом раду. Поред добре воље да се више уважавамо и поштујемо, неопходно је и да државе и међународне институције дају свој допринос глобалном смиривању сукоба и конфликта, што се између осталог може чинити и правним путем.

У том смислу конвенције и иницијативе које имамо како од стране УНЕСКО-а, тако и од стране самих држава доприносе стварању бољег и мање конфликтног света у условима процеса глобализације.

Литература:

- [1] Brzezinski, Z. (2004): *Američki izbor – globalna dominacija ili globalno vodstvo*; Podgorica: CID.
- [2] Boulding, K. (1965): *Conflict and Defence, A General Theory*; New York: Harper Torchbooks.
- [3] Giddens, A. (1990): *The Consequences of Modernity*; Stanford: Stanford University Press.
- [4] Закић, К. и Милутиновић, О. (2013), „Допринос интеркултурног менаџмента развијању толерантности у међународном пословању”, *Анали њословне економије*, Година V свеска 2, Универзитет ПИМ, Бања Лука.
- [5] Јовановић, М. (2004): *Интеркултурни менаџмент*; Београд: Мегатренд универзитет.
- [6] Милетић, М. и Милетић, Н. (2012): *Комуниколошки лексикон*; Београд: Мегатренд универзитет.
- [7] Мојић, Д. (2007): „Организације и национална култура”, *Социологија*, Вол. XLIX, Н°4.
- [8] Riggs, F.W./Teune, H./Milardović, A. (2001): *Mali leksikon globalizacije*; Osijek- Zagreb-Split: Pan liber
- [9] Fisher-Yoshida, B. (2005): „Reframing Conflict: Intercultural Conflict as Potential Transformation”, *Journal of Intercultural Communication*, No. 8.
- [10] Schermerhorn, J. (2008): *Management*; John Wileys and Sons, Inc.
- [11] Stiglitz, J. (2002): *Globalization and its Discontents*; Penguin Books.
- [12] Вебографија:

- [13] Breidenbach J.& Zukrigl, I. „The Dynamics of Cultural Globalization – The Myths of Cultural Globalization”, *Cultural Collaboratory*, p. 2; www.inst.at/studies/collab/breidenb.htm
- [14] Williams, A. (1994): „Resolving Conflict in a Multicultural Environment”, *MCS Conciliation Quarterly*, www.crinfo.org
- [15] Gugel, G. Institut za pedagogiju mira Tübingen, www.dadalos.org
- [16] Mattelart, A. (November, 2005), „Manifold Ways That Societies Express Themselves”, *Le Monde Diplomatique*, www.globalpolicy.org
- [17] Митровић, Љ. КУЛТУРНА ПОЛИТИКА КАО ФАКТОР РАЗВОЈА И ЕВРОИНТЕГРАЦИОНИХ ПРОЦЕСА НА БАЛКАНУ (http://www.komunikacija.org.rs/komunikacija/knjige/index_html/knjiga13/knjiga13_03.pdf)
- [18] Rothkop, D. (June 22,1997): „In Praise of Cultural Imperialism? Effects of Globalization on Culture”, *Foreign Policy*; www.globalpolicy.org
- [19] Held, D. & McGrew, A. преузето: <http://www.polity.co.uk/global/globalization-oxford.asp>
- [20] <http://www.zaprokul.org.rs/Media/Document/186b2cf15071490aaa01614f42b7d59b.pdf>, посећено 20.06.2014
- [21] www.academica.rs/academica/sr/2009-06-11/Zakon-o-Konvenciji-o-raznolikosti-kulturnih-izraza
- [22] www.bos.org.yu/cepit/idrustvo/pecujlic/globalizacija.PDF
- [23] www.portal.unesco.org
- [24] www.un.org
- [25] www.unesco.org

Assistant Professor Katarina Zakić, PhD

*Faculty of Business Studies
Megatrend University
Belgrade*

Assistant Professor Olivera Milutinović, PhD

*Faculty of Law, Public Administration and Security
Megatrend University
Belgrade*

CULTURAL CONFLICTS IN A GLOBALIZED WORLD

***Summary:** Globalization as a process has many aspects such as economical, political, social and cultural one. All of these aspects in their own way are contributing to the development of the modern society, in which we do have positive and negative processes. Conflicts are one of those negative processes that needs to be managed, in order to achieve relatively stable level of them. Cultural conflicts are no exception from that.*

Besides the definition of the terms such as globalization, culture and cultural conflicts, in this paper there are explanations of types of cultural conflicts and the ways of their resolving

One of the key parts of this paper is dedicated to the „Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions”, which was defined and promoted by UNESCO. That Convention was approved by our Government in 2009. and Ministry for Culture is responsible for its implementation. One of the key purposes of this Convention is to protect national cultures, with the respect of other cultures, and by doing that we can institutionally decrease the level of cultural conflicts.

Key words: CULTURE, GLOBALIZATION, CONFLICTS, SOLUTIONS, UNESCO.